

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(در زمینه‌های ایرانی و اسلامی)

فهرست مقالات فارسی

در زمینه تحقیقات ایرانی

بنیادگذار: ایرج افشار

جلد یکم، نیمه نخست

مجموعه‌ها (یادنامه‌ها؛ ایرج‌نامه‌ها؛ جشن‌نامه‌ها؛ گلگروه‌ها...)

۱۳۷۷ - ۱۳۹۰

به‌کوش

عباس مافی

با همکاری

پارکوبی طرطونیان

تهران، ۱۳۹۵

استاد ایرج افشار (۱۳۰۴-۱۳۸۹ش)
بنیادگذار فهرست مقالات فارسی

فہرست مقالات فارسی

مرکز دائرة المعارف نزك اسلامی
(مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

فهرست مقالات فارسی

در زمینه تحقیقات ایرانی

بنیادگذار: ایرج افشار

جلد یکم (نیمه نخست)

مجموعه ما (یادنامه ما، ارج نامه ما، جشن نامه ما، گنگره ما...)

۱۳۷۷ - ۱۳۹۰

به کوشش

عباس مافی

با همکاری

پارکوهی هارطونیان

تهران، ۱۳۹۵

مافی، عباس، ۱۳۲۳-

فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی/ بنیادگذار: ایرج افشار؛ به کوشش عباس مافی، با همکاری پارکوهی هارطونیان. - تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)، ۱۳۹۵-

ج

ج ۱، مجموعه‌ها: ۱۳۷۷-۱۳۹۰.

۱. ایران‌شناسی -- مقاله‌ها -- فهرست‌ها، ۲. مقاله‌های فارسی -- فهرست‌ها، ۳. مجموعه‌های فارسی -- مقاله‌ها -- فهرست‌ها. الف. افشار، ایرج، ۱۳۰۴-۱۳۸۹. ب. هارطونیان، پارکوهی، ۱۳۲۷-

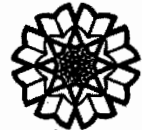
ج. عنوان

۰۱۶/۹۵۵

م ۲ ۸۷ الف/ Z۳۳۶۹

محل نگهداری

کتابخانه ملی ایران

مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی
مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی

نام کتاب: فهرست مقالات فارسی (جلد یکم - نیمه نخست)

بنیادگذار: ایرج افشار، به کوشش: عباس مافی، با همکاری پارکوهی هارطونیان

ناشر: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

حروف‌نگار: بهاره بادافراس؛ زهرا السادات حسینی

تنظیم کننده متن و صفحه‌آرا: بهاره بادافراس

طراح نرم‌افزار: سیدصادق خلیق تهرانی

چاپ: فاروس لیتوگرافی: پرنگ صحافی: جامی

چاپ اول: تهران ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۲۶-۷۶-۴

همه حقوق این اثر متعلق به مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی

دوره: ۸-۷۸-۶۳۲۶-۹۶۴-۹۷۸

(مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی) است.

نشانی: تهران، نیاوران، کاشانک، صندوق پستی ۱۹۵۷۵/۱۹۷

تلفن: ۲۲۲۹۷۶۲۶ دورنگار: ۲۲۲۹۷۶۶۳

پست الکترونیک: centre@cgie.org.ir

www.cgie.org.ir

گروه راهبردی

عبدالحسین آذرنگ

ماندانا صدیق بهزادی

کامران فانی

عباس مافی

کاظم موسوی بجنوردی

عنایت‌الله مجیدی

فهرست مطالب

۳۱	پیشگفتار
۳۵	مقدمه
۴۱	مجموعه‌های دیده شده

کلیات

(ص ۱-۱۹۴)

۱	۱. روش تحقیق
۲	۲. تصحیح و نقد متون
۴	۳. ایران شناسی و خاورشناسی
۷	۴. ایران شناسان و خاورشناسان
۱۱	ایزوتسو، توشیهیکو
۱۱	باسورث، ادموند
۱۲	براون، ادوارد
۱۲	پوپ، آرتور اپهام
۱۲	شیمل، آنهماری
۱۳	فرای، ریچارد نلسن
۱۳	کربن، هانری
۱۴	گوبینو، ژوزف آرتور دو
۱۵	مصاحبه‌های ایران شناسان
۱۵	۵. انجمن‌ها، مؤسسه‌ها، مجامع ادبی، علمی و فرهنگی
۱۹	۶. کنگره‌ها
۲۱	۷. مصاحبه‌های ادیبان و هنریان ایران
۲۷	۸. نسخه‌پردازی (کاغذ، صحافی، آرایش و کتابت)

۳۰. ۹. نشر کتاب، ویراستاری، مسائل نقد، حق مؤلف، کتاب‌فروشان، چاپخانه
۴۲. ۱۰. روزنامه‌نگاری و نشریات ادواری
۵۳. ۱۱. کتابخانه‌ها
۵۹. ۱۲. کتابداری، فهرست‌نگاری
۶۲. ۱۳. کتاب‌شناسی
۶۲. ۱-۱۳. کلیات
۶۳. ۲-۱۳. کتاب‌شناسی‌های تکی
۷۲. ۳-۱۳. کتاب‌شناسی‌های دسته‌جمعی
۸۴. ۴-۱۳. دائرة المعارف
۸۴. ۱۴. نسخه‌های خطی
۸۴. ۱-۱۴. کلیات
۸۸. ۲-۱۴. معرفی تک نسخه
۱۰۲. ۳-۱۴. فهرست دسته‌جمعی
۱۱۲. ۱۵. انتقاد کتاب
۱۷۸. ۱۶. معرفی کتاب

علوم و فنون قدیم

(ص ۱۹۵-۲۲۰)

۱۹۵. ۱. کلیات
۱۹۷. ۲. نجوم و ریاضی
۲۰۲. ۳. دانشمندان ریاضی و نجوم
۲۰۲. ابوالوفای جوزجانی
۲۰۳. بیرجندی، عبدالعلی
۲۰۳. بیرونی، ابوریحان
۲۰۴. غیاث‌الدین جمشیدکاشانی
۲۰۵. قائنی، محمدعلی
۲۰۵. کوشیار گیلانی
۲۰۵. نجم‌الدوله، عبدالغفار
۲۰۵. نصیرالدین طوسی
۲۰۶. نی‌ریزی، فضل بن حاتم
۲۰۶. ۴. گاه‌شماری
۲۱۰. ۵. پزشکی، کلیات

۲۱۳	رازی
۲۱۴	۶. پزشکان معاصر
۲۱۵	۷. علوم طبیعی
۲۱۸	۸. دانشمندان ایرانی معاصر
۲۱۸	بیرشک، احمد
۲۱۸	حسابی، محمود
۲۱۸	رضا، فضل الله
۲۱۹	شهریاری، پرویز
۲۱۹	قربانی، ابوالقاسم
۲۱۹	هشترودی، محسن

فلسفه

(ص ۲۲۱-۲۷۰)

۲۲۱	۱. کلیات و مباحث
۲۳۹	۲. اصحاب فلسفه و پژوهشگران
۲۴۱	آشتیانی، جلال الدین
۲۴۲	ابراهیمی دینانی، غلامحسین
۲۴۲	ابن سینا
۲۴۵	ابوالحسن عامری
۲۴۵	باباافضل کاشانی
۲۴۵	حایری یزدی، مهدی
۲۴۵	داوری اردکانی، رضا
۲۴۵	دشتکی شیرازی
۲۴۵	دوانی، جلال الدین
۲۴۶	سبزواری، هادی (ملا)
۲۴۶	سهروردی، شهاب الدین
۲۵۰	صدرالدین شیرازی
۲۶۵	فارابی، ابونصر
۲۶۷	فردید، احمد
۲۶۸	مجتهدی، کریم
۲۶۸	مدرس زنوزی، آقاعلی

۲۶۸	مهدوی، یحیی
۲۶۹	میرداماد
۲۶۹	میرفندرسکی، ابوالقاسم
۲۷۰	نصر، حسین

ادیان و مذاهب

(ص ۲۷۱-۳۸۸)

۲۷۱	۱. کلیات
۲۷۵	۲. ادیان ایرانی
۲۸۰	زردشت و آئین او
۲۹۰	۳. یهود
۲۹۲	۴. مسیحیت
۲۹۳	۵. اسلام
۲۹۳	۵-۱. تاریخ، حدیث، کلام
۳۰۶	۵-۲. فقه و اجتهاد
۳۱۰	۵-۳. مذاهب و فرق
۳۱۱	اسماعیلیه
۳۱۴	حروفیه
۳۱۴	زیدیه
۳۱۴	شیعه
۳۱۷	قرامطه
۳۱۷	مرجئه
۳۱۷	معتزله
۳۱۷	وهابیه
۳۱۷	۵-۴. قرآن و معارف آن
۳۲۵	۵-۵. نهج‌البلاغه
۳۲۶	۵-۶. فقها، علما و پژوهشگران اسلامی
۳۳۳	آخوند خراسانی
۳۳۴	ادیب اصفهانی، عباسعلی
۳۳۴	اصفهانی، ابوالحسن
۳۳۵	بهایی، محمد بن حسین (شیخ)
۳۳۷	جعفری، محمدتقی
۳۳۸	حسینی‌اشکوری، محمد

۳۳۹	حمدی، برهان‌الدین
۳۳۹	خمینی، روح‌الله
۳۳۹	زمحشری، ابوالقاسم
۳۴۰	شریعتی، علی
۳۴۰	شریعتی، محمدتقی
۳۴۱	شعرانی، ابوالحسن
۳۴۱	شهیدثانی
۳۴۱	شیخ‌الاسلام، محمد
۳۴۲	شیخ مفید
۳۴۲	صدوق (شیخ)
۳۴۲	طباطبایی، عبدالعزیز
۳۴۲	طباطبایی، محمدحسین
۳۴۴	طبری، محمدبن جریر
۳۴۴	طهرانی، آقابزرگ
۳۴۴	عطاردی قوجانی، عزیزالله
۳۴۵	غزالی، ابوحامد محمد
۳۴۸	فاضل سراب
۳۴۹	فاضل گروسی، عبدالحسین
۳۴۹	فخرالدین رازی
۳۴۹	کلینی، محمد
۳۵۰	محدث‌ارموی، جلال‌الدین
۳۵۱	مرعشی نجفی، شهاب‌الدین
۳۵۱	مرعشی نجفی، محمود
۳۵۲	مصنف‌چوری، ابوبکر
۳۵۲	مطهری، مرتضی
۳۵۲	معصومی‌همدانی
۳۵۲	میبدی، رشیدالدین
۳۵۴	نائینی، میرزا محمدحسین
۳۵۵	نراقی، احمد و مهدی
۳۵۷	۵-۷. حوزه‌های علمیه
۳۵۸	۶. تصوف، عرفان، فتوت
۳۵۸	۶-۱. کلیات
۳۷۰	۶-۲. صوفیان و عارفان

۳۷۵	ابن عربی
۳۷۷	ابواسحاق کازرونی
۳۷۷	ابوالحسن خرقانی
۳۷۷	ابوسعید ابوالخیر
۳۷۸	احمد جام
۳۷۸	انصاری، عبدالله (خواجه)
۳۷۹	حلاج
۳۷۹	حیدرآملی (سید)
۳۷۹	سیدزاده هاشمی، محمدطاهر
۳۷۹	شمس تبریزی
۳۸۲	عزیز نسفی
۳۸۳	عین‌القضات همدانی
۳۸۳	نجم‌الدین کبری
۳۸۴	نعمت‌الله ولی کرمانی (شاه)
۳۸۶	همدانی، میرسیدعلی
۳۸۶	۷. آئین‌های دیگر

قوم‌شناسی - مردم‌شناسی و علوم اجتماعی

(ص ۳۸۹-۴۹۲)

۳۸۹	۱. کلیات
۳۹۹	۲. عقاید، آداب و رسوم
۴۰۵	۲-۱. محرم
۴۰۶	۳. زن و خانواده
۴۲۱	۴. آموزش و پرورش
۴۳۵	۵. جشن و آیین
۴۴۴	۶. بازی - ورزش
۴۴۷	۷. شهرها، آبادی‌ها و روستاها
۴۵۸	۸. بازار
۴۶۰	۹. آب، قنات
۴۶۵	۱۰. کشاورزی و گیاهان
۴۶۹	۱۱. اقوام، طوایف - کوچ و دامداری
۴۷۶	۱۲. افسانه، داستان، حکایت، قصه

۴۸۰	۱۳. پزشکی عامیانه
۴۸۰	۱۴. وقف و وقف‌نامه
۴۸۵	۱۵. گفتگوی تمدن‌ها

هنر

(ص ۴۹۳-۶۱۲)

۴۹۳	۱. کلیات
۵۰۱	۲. صنایع دستی
۵۰۴	۳. موسیقی
۵۰۴	۱-۳. کلیات، نظریات، اسناد
۵۱۴	۲-۳. موسیقی‌شناسان
۵۱۴	اسحاق موصلی
۵۱۴	برومند، نورعلی
۵۱۵	خالقی، روح‌الله
۵۱۶	صفی‌الدین ارموی
۵۱۷	عبدالقادر مراغی
۵۱۷	وزیری، علینقی
۵۱۸	۳-۳. موسیقی‌نوازان
۵۱۸	حافظی، فریدون
۵۱۸	صبا، ابوالحسن
۵۱۹	۴-۳. مصاحبه
۵۲۱	۵-۳. آواز
۵۲۱	اقبال آذر، ابوالحسن
۵۲۲	بنان، غلامحسین
۵۲۲	شجریان، محمدرضا
۵۲۲	۴. تعزیه و شبیه‌خوانی
۵۲۴	۵. تئاتر و هنرهای مشابه
۵۲۸	۶. سینما
۵۳۸	۷. خوشنویسی
۵۴۱	۸. خوشنویسان
۵۴۳	سلطانعلی مشهدی
۵۴۳	فضائی، حبیب‌الله
۵۴۳	میرعماد

۵۴۴	نی‌ریزی، احمد
۵۴۵	۹. نقاشی (نگارگری)
۵۵۱	۹-۱. نقاشان
۵۵۳	آغداشلو، آیدین
۵۵۳	بهزاد، حسین
۵۵۳	بهزاد، کمال‌الدین
۵۵۶	رضا عباسی
۵۵۶	کمال‌الملک
۵۵۸	معین مصور
۵۵۸	۹-۲. مصاحبه
۵۵۸	۱۰. گرافیک
۵۵۹	۱۱. عکاسی
۵۶۰	۱۲. عکاسان
۵۶۰	۱۳. مجسمه‌سازی
۵۶۱	۱۴. بافته و بافندگی (قالی، گلیم، زیلو، پوشاک)
۵۶۷	۱۵. سفال، کاشی
۵۷۰	۱۶. فلزکاری
۵۷۳	۱۷. هنرهای چوبی و لاک‌ی
۵۷۴	۱۸. مهر، جواهر، تسبیح، تخت، نشان، درفش
۵۷۵	۱۹. موزه، نمایشگاه، مجموعه
۵۷۸	۲۰. معماری، شهرسازی، باغ‌سازی
۶۱۰	پیرنیا، محمدکریم
۶۱۱	۲۱. نگاره‌های نمادین

جغرافیا

(ص ۶۱۳-۶۶۲)

۶۱۳	۱. کلیات
۶۱۶	۲. سفر و سفرنامه
۶۲۹	۳. جغرافیای تاریخی و تمدنی
۶۲۹	۳-۱. آذربایجان
۶۳۰	۳-۲. اصفهان

۶۳۴	۳-۳. تهران
۶۳۴	۳-۴. جبال و ایران مرکزی
۶۳۵	۳-۵. خراسان
۶۳۷	۳-۶. خلیج فارس
۶۴۹	۳-۷. خوزستان
۶۵۰	۳-۸. سیستان و بلوچستان
۶۵۱	۳-۹. فارس
۶۵۳	۳-۱۰. قزوین
۶۵۳	۳-۱۱. کاشان
۶۵۴	۳-۱۲. کردستان
۶۵۴	۳-۱۳. کرمان
۶۵۵	۳-۱۴. کناره دریای خزر
۶۵۸	۳-۱۵. لرستان
۶۵۹	۳-۱۶. همدان
۶۵۹	۳-۱۷. یزد
۶۵۹	۴. قلمرو تاریخی - فرهنگی ایرانی
۶۶۰	۴-۱. ماوراءالنهر، سغد، راه ابریشم

باستان‌شناسی

(ص ۶۶۳-۷۲۰)

۶۶۳	۱. کلیات
۶۶۹	۲. پیش از اسلام
۶۶۹	۲-۱. کلیات
۶۷۱	۲-۲. آذربایجان
۶۷۵	۲-۳. اصفهان
۶۷۶	۲-۴. تهران - ری
۶۷۶	۲-۵. جبال و شهرهای مرکزی
۶۷۷	۲-۶. خراسان
۶۷۸	۲-۷. خوزستان
۶۸۰	۲-۸. سیستان و بلوچستان
۶۸۲	۲-۹. فارس
۶۸۵	۲-۱۰. قزوین
۶۸۶	۲-۱۱. کردستان، لرستان

- ۶۸۷ ۱۲-۲. کرمان
- ۶۸۸ ۱۳-۲. کرمانشاه
- ۶۸۹ ۱۴-۲. گرگان - مازندران
- ۶۹۰ ۱۵-۲. گیلان
- ۶۹۱ ۱۶-۲. همدان
- ۶۹۲ ۳. دوره پس از اسلام
- ۶۹۲ ۱-۳. کلیات
- ۶۹۲ ۲-۳. آذربایجان
- ۶۹۳ ۳-۳. اصفهان
- ۶۹۵ ۴-۳. تهران - ری
- ۶۹۶ ۵-۳. جبال و شهرهای مرکزی
- ۶۹۷ ۶-۳. خراسان
- ۶۹۸ ۷-۳. خوزستان
- ۶۹۸ ۸-۳. سلطانیه
- ۶۹۸ ۹-۳. فارس
- ۷۰۰ ۱۰-۳. قزوین
- ۷۰۱ ۱۱-۳. کاشان
- ۷۰۱ ۱۲-۳. کردستان - لرستان
- ۷۰۱ ۱۳-۳. کرمان
- ۷۰۲ ۱۴-۳. گرگان - مازندران (۱)
- ۷۰۲ ۱۵-۳. گیلان
- ۷۰۳ ۱۶-۳. مازندران (۲)
- ۷۰۳ ۱۷-۳. همدان
- ۷۰۴ ۱۸-۳. یزد
- ۷۰۴ ۴. مسجد
- ۷۰۴ ۱-۴. کلیات
- ۷۰۶ ۲-۴. مساجد شهرها
- ۷۱۰ ۵. اینیة سرزمین‌های دیگر
- ۷۱۲ ۶. کتیبه
- ۷۱۲ ۱-۶. پیش از اسلام
- ۷۱۵ ۲-۶. دوره اسلامی
- ۷۱۹ ۷. سکه

تاریخ

(ص ۷۲۱-۸۸۸)

- ۷۲۱ .۱ کلیات و عمومیات
- ۷۲۵ .۲ تاریخ نگاری
- ۷۲۷ .۳ تاریخ نگاران
- ۷۲۸ آدمیت، فریدون
- ۷۳۱ ابن خلدون
- ۷۳۲ اتحادیه، منصوره (نظام‌مافی)
- ۷۳۲ بیهقی، ابوالفضل
- ۷۳۲ جوینی
- ۷۳۲ حائری، عبدالهادی
- ۷۳۳ رشیدالدین فضل‌الله همدانی
- ۷۳۳ مسعودی، ابوالحسن علی‌بن حسین
- ۷۳۴ نوایی، عبدالحسین
- ۷۳۴ .۴ اسطوره
- ۷۴۲ .۵ روابط تاریخی
- ۷۵۱ .۶ تاریخ ایران
- ۷۵۱ ۱-۶. پیش از اسلام
- ۷۵۶ ۲-۶. از ظهور اسلام تا عصر صفوی
- ۷۶۳ ۳-۶. صفویان
- ۷۶۸ ۴-۶. افشاریان و زندیه
- ۷۶۹ ۵-۶. دوره قاجار
- ۷۷۲ ۶-۶. رژی - جنبش تنباکو
- ۷۷۳ ۷-۶. عصر مشروطه تا کودتای ۱۲۹۹
- ۷۸۶ ۸-۶. کودتای ۱۲۹۹ تا کودتای ۲۸ مرداد
- ۷۸۹ ۹-۶. پس از کودتای ۲۸ مرداد و...
- ۷۹۳ .۷ تاریخ اجتماعی، اقتصادی، مدنی
- ۸۰۶ .۸ تجدد، ملیت، روشنفکری
- ۸۱۸ .۹ اسناد و مدارک
- ۸۱۸ ۱-۹. کلیات
- ۸۲۰ ۲-۹. اسناد توصیف شده
- ۸۲۸ ۳-۹. اسناد به معرفی صاحبان سند

- ۸۵۵ ۱۰. خاطرات و گفتگو
- ۸۵۷ ۱۱. خاندان‌ها و سرگذشت‌های دسته جمعی
- ۸۶۱ ۱۲. سرگذشت رجال
- ۸۶۱ ۱-۱۲. روزگاران قدیم
- ۸۶۴ ۲-۱۲. دوره قاجار و عصر مشروطه به بعد
- ۸۷۱ آقاخان کرمانی، عبدالحسین
- ۸۷۱ اسدآبادی، سیدجمال‌الدین
- ۸۷۲ اصفهانی، نورالله (حاج‌آقا)
- ۸۷۳ امیرکبیر
- ۸۷۳ امیرنظام گروسی، حسنعلی
- ۸۷۳ حیدرعمو اوغلی
- ۸۷۳ خیابانی، محمد
- ۸۷۴ سدیدالسلطنه کبابی، محمدعلی
- ۸۷۴ طالبوف، عبدالرحیم
- ۸۷۴ قائم‌مقام فراهانی، میرزا ابوالقاسم
- ۸۷۵ کوچک‌خان جنگلی
- ۸۷۵ مدرس، سیدحسن
- ۸۷۶ مستشارالدوله، یوسف
- ۸۷۶ مصدق، محمد
- ۸۷۶ نجم‌آبادی، هادی
- ۸۷۷ ۱۳. عکس
- ۸۸۰ ۱۴. تاریخ ملل قدیم
- ۸۸۲ ۱۵. تاریخ کشورهای همسایه
- ۸۸۶ ۱-۱۵. عربستان
- ۸۸۶ ۲-۱۵. هند

زبان و زبان‌شناسی

(ص ۸۸۹-۹۶۴)

- ۸۸۹ ۱. کلیات
- ۸۹۲ ۲. زبان‌های باستانی ایران
- ۹۰۳ ۳. زبان فارسی
- ۹۱۲ ۴. قلمرو فرهنگی زبان فارسی

- ۹۱۸ .۵ فرهنگستان
- ۹۱۹ .۶ گویش های محلی (لهجه)
- ۹۱۹ .۱-۶ کلیات
- ۹۲۲ .۲-۶ آذربایجان
- ۹۲۲ .۳-۶ اصفهان و شهرهای مرکزی
- ۹۲۳ .۴-۶ بختیاری
- ۹۲۴ .۵-۶ بلوچی
- ۹۲۴ .۶-۶ تالشی و تاتی
- ۹۲۴ .۷-۶ خراسان و سیستان - سمنان (۱)
- ۹۲۵ .۸-۶ سمنانی (۲)
- ۹۲۶ .۹-۶ فارس
- ۹۲۷ .۱۰-۶ کردی
- ۹۲۹ .۱۱-۶ گیلکی
- ۹۳۰ .۱۲-۶ لری
- ۹۳۰ .۱۳-۶ مازندران
- ۹۳۲ .۱۴-۶ همدان
- ۹۳۲ .۷ مباحث لغوی و اصطلاحات و تعبیرات
- ۹۴۸ .۸ دستور زبان و پژوهش های زبان شناسی
- ۹۵۵ .۹ رسم الخط، شیوه املای و اصلاح خط
- ۹۵۷ .۱۰ امثال و تعبیرات
- ۹۵۸ .۱۱ ترجمه

ادبیات (۱) از آغاز تا روزگار معاصر

(ص ۹۶۵-۱۰۹۸)

- ۹۶۵ .۱ کلیات ادبی
- ۹۷۲ .۲ علوم ادبی
- ۹۷۴ .۳ طنز
- ۹۷۴ .۴ ادبیات ترکی
- ۹۷۵ .۵ ادبیات عربی
- ۹۷۸ .۶ شعر فارسی (کلیات)
- ۹۸۸ .۷ سرگذشت ادیبان و شاعران
- ۹۸۸ .۱-۷ همگانی

- ۱۰۰۱ ۲-۷ شاعران قرون چهارم، پنجم و ششم
- ۱۰۰۱ انوری ابیوردی
- ۱۰۰۲ باباطاهر همدانی
- ۱۰۰۲ خاقانی
- ۱۰۰۶ خیام نیشابوری
- ۱۰۰۸ رودکی
- ۱۰۰۹ سنایی غزنوی
- ۱۰۱۳ عطار نیشابوری
- ۱۰۱۵ فخرالدین گرجانی
- ۱۰۱۵ فرخی سیستانی
- ۱۰۱۵ فردوسی طوسی
- ۱۰۴۵ کسایی مروزی
- ۱۰۴۵ مجیرالدین بیلقانی
- ۱۰۴۶ مسعود سعد
- ۱۰۴۶ منوچهری دامغانی
- ۱۰۴۶ ناصر خسرو
- ۱۰۴۷ نظامی گنجه‌ای
- ۱۰۵۱ ۳-۷. شاعران قرون هفتم، هشتم، نهم و دهم
- ۱۰۵۱ ابن یمین فریومدی
- ۱۰۵۲ اوحدی مراغه‌ای
- ۱۰۵۳ جامی، عبدالرحمان
- ۱۰۵۳ حافظ شیرازی
- ۱۰۶۳ خسرو دهلوی
- ۱۰۶۳ خواجوی کرمانی
- ۱۰۶۷ سعدی شیرازی
- ۱۰۷۳ سلمان ساوجی
- ۱۰۷۵ شمس ناصر
- ۱۰۷۵ عبید زاکانی
- ۱۰۷۵ عراقی، فخرالدین
- ۱۰۷۵ عرفی شیرازی
- ۱۰۷۵ عماد فقیه کرمانی
- ۱۰۷۷ کمال خجندی
- ۱۰۷۷ مولوی

۱۰۹۲	نعمت‌الله ولی کرمانی (شاه)
۱۰۹۲	۴-۷. شاعران قرون یازدهم، دوازدهم و سیزدهم
۱۰۹۳	ادیب‌الممالک فراهانی
۱۰۹۳	ایرج میرزا
۱۰۹۴	بیدل دهلوی
۱۰۹۵	حبیب‌اصفهانی، میرزا
۱۰۹۵	حزین لاهیجی
۱۰۹۶	صائب تبریزی
۱۰۹۷	فایز دشتی
۱۰۹۷	مستوره کردستانی
۱۰۹۸	یغمای جندقی

ادبیات (۲) در روزگار معاصر

(ص ۱۰۹۹-۱۲۰۸)

۱۰۹۹	۱. ادبیات معاصر ایران
۱۰۹۹	۱-۱. کلیات
۱۱۰۱	۲-۱. ادبیات کودکان
۱۱۰۳	۲. داستان نویسی
۱۱۰۶	۳. شعر معاصر و شعر نو
۱۱۱۰	۴. شاعران، ادیبان و پژوهشگران فرهنگی
۱۱۱۰	۴-۱. همگانی
۱۱۲۱	آتشی، منوچهر
۱۱۲۱	آرام، احمد
۱۱۲۱	آریان‌پور، امیرحسین
۱۱۲۲	آل احمد، جلال
۱۱۲۴	آموزگار، ژاله
۱۱۲۴	ابتهاج، هوشنگ
۱۱۲۵	ابراهیمی، نادر
۱۱۲۵	احمدی، احمدرضا
۱۱۲۵	اخوان ثالث، مهدی
۱۱۲۷	اسلامی‌ندوشن، محمدعلی
۱۱۲۹	اشرف‌الدین حسینی (نسیم شمال)

۱۱۳۰	اعتصامی، پروین
۱۱۳۳	اقبال آشتیانی، عباس
۱۱۳۳	اقبال لاهوری، محمد
۱۱۳۶	امین پور، قیصر
۱۱۳۶	انجوی شیرازی، ابوالقاسم
۱۱۳۸	انزایی نژاد، رضا
۱۱۳۸	انوار، عبدالله
۱۱۳۹	براهنی، رضا
۱۱۳۹	بهار، محمدتقی
۱۱۴۵	بهار، مهرداد
۱۱۴۵	بهبهانی، سیمین
۱۱۴۸	بهرنگی، صمد
۱۱۴۸	بهمنی، محمدعلی
۱۱۵۰	بهمنیار، احمد
۱۱۵۰	بیضایی، بهرام
۱۱۵۰	پاینده لنگرودی، محمود
۱۱۵۰	پورداد، ابراهیم
۱۱۵۱	ترجانی زاده، احمد
۱۱۵۱	ترنج، تیمور
۱۱۵۱	تفضلی، احمد
۱۱۵۱	تقی زاده، حسن
۱۱۵۱	توللی، فریدون
۱۱۵۲	جلالی، بیژن
۱۱۵۲	جمال زاده، محمدعلی
۱۱۵۲	چوبک، صادق
۱۱۵۳	حایری، عبدالحسین
۱۱۵۳	حکمت، علی اصغر
۱۱۵۳	حمیدی شیرازی، مهدی
۱۱۵۴	خانلری، پرویز ناتل
۱۱۵۵	خرمشاهی، بهاء الدین
۱۱۵۵	خطیبی، حسین
۱۱۵۵	دانش پژوه، محمدتقی
۱۱۵۶	دانشور، سیمین

۱۱۵۸	دست‌غیب، عبدالعلی
۱۱۵۸	دشتی، علی
۱۱۵۹	دولت‌آبادی، محمود
۱۱۵۹	دهخدا، علی‌اکبر
۱۱۶۲	رادی، اکبر
۱۱۶۳	رحمانی، نصرت
۱۱۶۳	رشیدیاسمی، غلامرضا
۱۱۶۳	زریاب‌خویی، عباس
۱۱۶۳	زرین‌کوب، عبدالحسین
۱۱۶۹	ساعدی، غلامحسین
۱۱۷۰	سپهری، سهراب
۱۱۷۱	سمسار، مهدی
۱۱۷۱	شاملو، احمد
۱۱۷۴	شریعتی، علی
۱۱۷۴	شفیعی‌کدکنی، محمدرضا
۱۱۷۵	شمس‌لنگرودی، محمد
۱۱۷۶	شهریار، محمدحسین
۱۱۷۷	صادقی، بهرام
۱۱۷۷	صدیقی، غلامحسین
۱۱۷۸	صفا، ذبیح‌الله
۱۱۷۸	عارف‌قزوینی، ابوالقاسم
۱۱۷۸	عشقی، رضا (میرزاده)
۱۱۷۹	علوی، بزرگ
۱۱۷۹	عنایت، حمید
۱۱۷۹	فرخزاد، فروغ
۱۱۸۱	فرخی‌یزدی، محمد
۱۱۸۲	فرزان، محمد
۱۱۸۴	فروزانفر، بدیع‌الزمان
۱۱۸۴	فروغی، محمدعلی
۱۱۸۵	فروه‌وشی، بهرام
۱۱۸۵	قریب، بدرالزمان
۱۱۸۵	قریب، عبدالعظیم
۱۱۸۵	قزوینی، محمد

۱۱۸۸	قهرمان، محمد
۱۱۸۸	کسرای، سیاوش
۱۱۸۸	کیا، محمدصادق
۱۱۸۸	کیوان، مرتضی
۱۱۸۸	گلچین معانی، احمد
۱۱۸۸	گلشیری، هوشنگ
۱۱۸۹	ماهیارنوابی، یحیی
۱۱۸۹	مجابی، جواد
۱۱۸۹	محامدی، حمید
۱۱۹۰	محبوب، محمدجعفر
۱۱۹۰	محقق، مهدی
۱۱۹۰	محمدزاده صدیق، حسین
۱۱۹۰	محمود، احمد
۱۱۹۱	محیط طباطبایی، محمد
۱۱۹۱	مردانی، نصرالله
۱۱۹۱	مسکوب، شاهرخ
۱۱۹۲	مشکور، محمدجواد
۱۱۹۲	مشیری، فریدون
۱۱۹۶	معین، محمد
۱۱۹۶	منزوی، احمد
۱۱۹۶	مهدوی، اصغر
۱۱۹۷	مینوی، مجتبی
۱۱۹۷	نادرپور، نادر
۱۱۹۸	نجدی، بیژن
۱۱۹۸	نحفی، ابوالحسن
۱۱۹۹	نفیسی، سعید
۱۱۹۹	نیما یوشیج
۱۲۰۴	هدایت، صادق
۱۲۰۶	هراتی، سلمان
۱۲۰۷	همایی، جلال‌الدین
۱۲۰۷	یغمایی، اقبال
۱۲۰۷	یغمایی، حبیب
۱۲۰۸	یوسفی، غلامحسین

متون

(ص ۱۲۰۹-۱۲۵۴)

۱. با نام مؤلف ۱۲۰۹
 ۲. مؤلف ناشناخته ۱۲۴۶

مباحث مربوط به افغانستان

(ص ۱۲۵۵-۱۲۶۰)

مباحث مربوط به ازبکستان و تاجیکستان

(ص ۱۲۶۱-۱۲۶۶)

نمایه‌ها

(ص ۱۲۶۹ - ۱۸۶۰)

۱. فهرستنامه نام کسان ۱۲۶۹
 ۲. فهرستواره جغرافیایی ۱۵۵۷
 ۳. فهرستنامه کتاب و رساله، مجله و روزنامه ۱۶۰۳
 ۴. فرهنگواره موضوعی، مدنی، قومی و اصطلاحات و لغات ۱۶۷۵

پیشگفتار

پنج مجلد از فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی، شامل مقالات نشریه‌ها (از ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۰ش) از سوی مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی) منتشر شده است. جای بسی خرسندی است که مجلد یازدهم این فهرست در دست تنظیم و تدوین است و امید است که به زودی در دسترس همه استفاده‌کنندگان قرار گیرد. علاقه‌مندان شاید آگاهی داشته باشند که مجلد یکم تا ششم فهرست مقالات فارسی به همت شادروان استاد ایرج افشار تدوین و منتشر شد. نظر آن شادروان این بود که تدوین و انتشار آن فهرست تداوم بیاید و در عین حال مشخصات مقالات مجموعه را، افزون بر همه نشریه‌های مرتبط، در بر بگیرد. مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی هم کوشید این نظر استاد افشار را عملی کند و به توصیه ایشان شورایی به نام «گروه راهبردی» برای نظارت مستمر و فنی بر این کار تعیین شد. از ۱۳۷۷ش با نظارت گروه راهبردی برای تدوین و انتشار مشخصات کتاب شناختی مجموعه‌ها، یادنامه‌ها، سالنامه‌ها، گاهنامه‌ها و ارج‌نامه‌ها هم کوشش تازه‌ای به عمل آمد. مجموعه این مشخصات بسیار گسترده است و از این‌رو، گروه راهبردی با توجه به امکانات موجود تصمیم گرفت که فهرست نویسی مقالات نشریه‌ها از فهرست نویسی مقالات مجموعه‌ها جدا شود و فهرست هر کدام جداگانه انتشار بیابد. پس از این تصمیم، استاد افشار طی نامه‌ای (به تاریخ ۱۸ دی ماه ۱۳۸۹، که تصویر آن به دنبال این پیشگفتار آمده است)، مسئولیت تدوین فهرست مقاله‌های فارسی را به خانم ایران‌ناز کاشیان و تدوین فهرست مقالات مجموعه‌ها را به آقای عباس مافی، از همکاران دیرین خود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و از همکاران کنونی کتابخانه مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی سپرد. با تصویب گروه

راهبردی و مدیر مرکز، خانم پارکوهی هارطونیان، از کتاب‌داران و فهرست‌نگاران با سابقه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و این مرکز، هم به همکاری با این طرح دعوت شدند.

اینک پس از چند سال همکاری این همکاران، فهرست مقالات فارسی در مجموعه‌ها و یادنامه‌ها به علاقه‌مندان عرصه ایران‌شناسی و پژوهش‌های ایرانی تقدیم می‌شود. این فهرست در برگیرنده مشخصات ۲۵۱۸۸ مقاله منتشر شده از ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۰ش است. نیز یادآوری این نکته ضروری است که مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، بنابر روش معمول و مطلوب خود، همه نکه‌هایی را که کتاب‌شناسان و فهرست‌نگاران در نقد و نظرهایشان درباره مجلدات قبلی فهرست مقالات فارسی در مطبوعات طرح کرده‌اند، بررسی کرده، مدنظر قرار داده و در موارد لازم، تذکرات و اصلاحات آنان را اعمال کرده است. کسانی که دست در کار تدوین و انتشار فهرست‌ها هستند، خوب می‌دانند که احتمال بروز خطا در ضبط ارقام و اعداد و نام‌ها بسیار است و هر تذکری در این باره، بر دقت در کار می‌افزاید. امیدوارم کتاب‌شناسان و فهرست‌نگاران گرامی همچنان به نقادی و نکه‌سنجی ادامه داده و به انتشار مصون از کژی و کاستی این اثر برجای مانده از روانشاد استاد ایرج افشار، یادگار ماندگاری که به فرهنگ ایرانی و عرصه کتاب‌شناسی و فهرست‌نگاری ملی تعلق دارد، یاری برسانند. مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی هم در راه تدوین و انتشار این اثر ارجمند و تکامل بخشیدن به آن در حد مقدمات خود، از هیچ کوششی دریغ نخواهد ورزید. چنانکه پیش از این هم اعلام شده، فهرست‌نگاری جلد یازدهم فهرست مقالات فارسی، شامل مشخصات مقالات چاپ شده از ۱۳۹۱ش به بعد، آغاز شده است و به محض آنکه از مشکلات مالی مرکز کاسته شود، انتشار می‌یابد. به منظور دستیابی به همه نشریه‌ها، از دانشگاه‌ها، مؤسسه‌های پژوهشی و مطبوعاتی، ناشران مطبوعات، اداره‌های فرهنگ شهرستان‌ها و بنیادهای همتراز آنها کتباً و رسماً درخواست شد یک شماره از هر نشریه و مجموعه‌ای که انتشار می‌دهند، به این مرکز ارسال دارند تا مشخصات مقاله‌های آنها در فهرست مقالات فارسی درج شود. متأسفانه مرکز تاکنون پاسخ قابل توجهی دریافت نکرده است. دسترسی به همه نشریه‌های فارسی از راه کتابفروشی‌ها و دکه‌های مطبوعاتی گاه بسیار دشوار و گاه تقریباً ناممکن است. در اینجا مجدداً از مسئولان همه نشریه‌های علاقه‌مندان به درج مشخصات مقاله‌ها در فهرست مقالات فارسی، درخواست می‌شود از فرستادن نسخه‌ای از نشریات خود مضایقه نفرمایند. چنانچه مجلدی از فهرست مقالات فارسی فاقد مشخصات کتاب‌شناختی

مقاله‌های نشریه‌ای باشد، بدان معناست که کتابخانه دائرة المعارف بزرگ اسلامی و گروه تدوین فهرست مقالات فارسی به آن نشریه دست نیافته است. مدیران و مسؤولان نشریات به خوبی واقف اند که هر فهرستی تا جای ممکن باید جامع باشد، و رسیدن به جامعیت و کمال هر فهرستی بدون همکاری گسترده در سطح ملی امکان پذیر نخواهد بود.

سخن آخر اینکه، با توجه به گسترش دامنه فعالیت‌هایی که محور اصلی آنها کتاب‌شناسی، فهرستها و نمایه‌های اطلاع‌رسان و به‌طور کلی منابع شناخت کتاب است، مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی از هرگونه پیشنهاد و طرح در این زمینه، که بتوان با کمترین هزینه مالی به کارآمدترین نتیجه دست یافت، استقبال می‌کند. امیدوارم یاری‌های گسترده‌تر همه دوستداران استاد ایرج افشار و رهروان راه او، این اثر ملی و متعلق به همه فارسی‌زبانان، ایران‌پژوهان و پژوهشگران حوزه مطالعات فرهنگ و تمدن ایرانی را در صورتی پر بارتر، کامل‌تر و ارزشمندتر از پیش عرضه کند.

در پایان، مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی سپاسگزاری و قدردانی از کوشش تدوینگران فهرست حاضر را وظیفه خود می‌داند: آقای مافی و خانم هارطونیان کوشیده‌اند که این فهرست با ضوابط فهرست‌نویسی معمول و مقبول اهل فن هماهنگ باشد؛ خانم بهاره بادافراس با علاقه و احساس مسئولیت عمیق حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی این فهرست را بر عهده داشته است؛ آقای مهندس صادق خلیق‌تهرانی، طراح نرم‌افزار، با شکیبایی برای مشکلات نرم‌افزاری این فهرست راه حل یافته‌اند، و کتابخانه مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی به‌رغم مشکلات مالی، تا حد ممکن به جمع‌آوری منابع لازم همت گمارده است. امیدوارم کاربرد گسترده این اثر پاداش درخور این کوششها و همکاریها باشد.

کاظم موسوی بجنوردی

رئیس مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی

(مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی)

مقدمه

نسل دوم فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی در حالی به روند نشر خود ادامه می‌دهد که معمار و بنیادگذار آن زمانی است که روی در نقاب خاک کشیده است، هرچند گفته می‌شود که انسان در جسم خود فانی ولی در عمل خویش باقی است که آن مرحوم کشتزاری کم مانند از پژوهش‌ها در زمینه‌های گوناگون علوم و معارف از خود باقی گذاشته‌اند که اکنون و همیشه راهگشا و دستمایه بسیاری از پژوهشگران خواهد بود.

پیش‌تر ایشان ضمن مقاله‌ای دانشمندی عرب را که دانشش جنبه دایرة المعارفی داشت به پیروی از نقل قولی «عالم موسوعی»^{*} نوشته بودند که به واقع می‌توان این تعریف را با تأمل در شمار، گستردگی، تنوع و ارزش علمی آثارشان برازنده مرحوم افشار نیز دانست.

به هر تقدیر، شوربختانه هنگامی به فراهم‌آوری این فهرست مشغول شدیم که از ارشادها و نظارت ایشان محروم شدیم و نتوانستیم شاهد و ناظر نکته‌یابی‌های خردمندانه‌شان باشیم ولی در عین حال خوشنود که طی سالهای پیش، یعنی از ۱۳۴۶ و ۴۷ شمسی با استخدام در مرکزی علمی - پژوهشی که ریاستش را عهده‌دار بودند بسیار از آموزش‌های فهرست‌نویسی و کتابداری آموختیم و همواره با ظرفیت‌های مثبت و مدیریت مؤثرشان رو در رو بودیم. در مقابل با نگاه تیزبین و دقیق همراه با عظوفت خاص خویش پیشرفت‌های ما را در امور گفته شده همواره چه شفاهی و یا مکتوب تعقیب و تأیید می‌کردند.

هر چه کردیم به چشم کرمش زیبا بود

نیکی پیر مغان بین که چو ما بدمستان

* اوراق عتیق، جلد دوم، ۱۳۹۰. ص ۷۴۹-۷۵۱ درباره صلاح‌الدین المنجد.

بی‌گمان همین ارتباط دیرینه استاد و شاگردی موجباتی را فراهم کرد که پس از شنیدن پیشنهاد ارجاع ادامه کار فهرست‌برداری از مقالات ویژه مجموعه‌ها، بدون درنگ پذیرفتند و طی نامه‌ای حضور ریاست محترم دایرة المعارف بزرگ اسلامی از این انتخاب استقبال کردند. پس از آن در یک نشست کوتاه که حضور پر از مهرشان حاضر شدیم (بهمن ۱۳۸۹) با طرح لبخندی که فراموشمان نخواهد شد ضمن زدودن دلشوره‌ها، به آرامی و با نگاهی که حاصل سال‌ها کنکاش و فعالیت پژوهشی بود خیلی خلاصه فرمودند جلد ششم مینا و زمینه کارتان باشد و از تجربیاتی که در این مدت از فهرست‌نگاری کتاب‌ها در کتابخانه‌ها کسب کرده‌اید نیز غافل نباشید. با این توصیه مختصر آنچه که از مقوله نگرانی و تردید جمع شده بود مرتفع گردید و کار فهرست‌برداری را شروع کردیم.

جلدهای یکم تا ششم فهرست مقالات از دو منبع نشریات ادواری و کتابهای موسوم به مجموعه‌ها به اهتمام استاد افشار طی سالیان گذشته به زیور طبع درآمده که همواره از جمله‌ی کتابهای معتبر و مهم کتابهای مرجع است. از جلد هفتم، برای ادامه کار تصمیم گرفتند که فهرست مقاله‌های مربوط به مجموعه‌ها تفکیک و سوای مقالات نشریات تقدیم عرصه نشر شود. دلایل آن هرچه که بود به گمان این قلم انتشار تعداد قابل قبول این کتابها شرایط را برای اخذ این تصمیم به وضوح نشان می‌دهد. چنان که در محدوده زمانی تعیین شده، با فهرست‌برداری از ۱۰۲۲ عنوان کتاب منتشر در ۱۲۵۴ جلد توانستیم بالغ بر ۲۵۰۰۰ برگه را در موضوع‌های مختلف ایران‌شناسی استخراج و فهرست‌برداری کنیم.

معمولاً این نوع کتابها شامل مجموعه‌ای از مقاله‌های نگاشته شده در زمینه ایران‌شناسی توسط نگارنده‌ای واحد در زمان‌های مختلف و یا از نگارندگانی متعدد (چون جشن‌نامه‌ها، ارج‌نامه‌ها، کنگره‌ها...) در یک زمان خاص می‌باشد. در پی این تصمیم مجلدات هفتم به بعد ویژه نشریات ادواری به اهتمام خانم کاشیان منتشر شده و ادامه خواهد داشت و مقاله‌های مجموعه‌ها نیز جداگانه تنظیم و انتشار آن نیز قرار است ادامه‌دار باشد.

برای شروع تعدادی کلید واژه که خاص چنین کتاب‌ها است تعیین و یادداشت شد چون کنگره‌ها، همایش‌ها، پژوهش‌نامه‌ها، ارج‌نامه‌ها، بزرگداشت‌ها، یادبودنامه‌ها، نکوداشت‌ها و غیره، گاهی نیز با کنبی روبرو می‌شدیم که از نام آن هیچ نشانه و راهنمایی مبنی بر این که مجموعه‌ای از مقاله‌ها است نمی‌یافتیم چون کتاب «نقشبندیان» که به هنگام فهرست‌نگاری برای کتابخانه با مقاله‌های متعدد در چارچوب موردنظر مواجه می‌شدیم که آنها نیز ضمیمه کار قرار گرفت. در گام

بعدی به فراهم‌آوری کتاب‌ها از کتابخانه دائرة المعارف و کتابخانه‌های دیگر اقدام شد که در این راه مسوولان و کارکنان کتابخانه، به ویژه میز امانت، مخزن‌داران و مسوول تهیه منابع کتابخانه بسیار همکاری نمودند که در همین مختصر از یکایک آنان صمیمانه تشکر می‌شود.

همان‌طور که توصیه شد جلد ششم فهرست مقالات را زمینه اصلی کار نهادیم و برای هماهنگی تغییراتی که در مجلدات هفتم به بعد بنا به ضرورت اعمال شده بود هم مدنظر قرار دادیم. مقاله‌های کتابهای مجموعه‌ها اغلب به لحاظ محتوا و شکل ظاهری که می‌بایستی در برگیرنده درج شوند تغییراتی را می‌طلبدند که در طول گردآوری رعایت شد. کوشش بسیار شد تا مقاله‌های گزینشی در حوزه ایران‌شناسی نیاز پژوهشگران را برطرف نماید و به صرف آن که در این گونه کتاب‌ها ضبط شده‌اند عرضه نگردند که بایستی اقرار کنیم کم‌تر توانستیم آن اقتدار علمی لازم را که مرحوم افشار در حذف یا گزینش مقاله‌ها اعمال می‌کردند را موفق باشیم، شاید این هم از ویژگیهای اخلاق فهرست‌نگاری باشد که بیشتر به جامعیت امر برای جذب و جلب مراجعان بیشتر توجه دارند. دیگر آن که بررسی و طبقه‌بندی موضوعی فهرست مقالات را به پشتوانه بیش از چهل سال سابقه فهرست‌نگاری در کتابخانه‌های معتبر ترتیب و آراستیم که در این راه مشکلات پیش‌رو کم‌شمار نبودند از آن جمله مدخل‌های از پیش تعیین شده و سپس افزوده‌های جلد‌های پسین که گاهی به لحاظ مفهومی بسیار به یکدیگر نزدیک هستند چنان‌که چینش موضوعی را بسیار دشوار کردند مانند مدخل‌های انتقاد کتاب، کتاب‌شناسی‌های تکی و معرفی کتاب که نگارندگان چنین مقاله‌هایی الزامی نداشته و ندارند تا به هنگام نگارش در محدوده‌ی مدخل‌های موجود در فهرست مقالات نوشته‌های خود را محصور کنند و بیشتر سعی دارند تمام جوانب کتاب را در مقاله‌ها به گنجانند. گاه نیز مقاله‌ها با توجه به عنوان و متن آن‌ها با مدخل‌هایی چند در فهرست مقالات هماهنگی دارند چون مقاله‌های: رنگ در باورهای ایرانی که در هنر و هم در عقاید می‌تواند جای گیرد یا مقاله‌ی معماری در آینه دریا که در معماری و نیز مسجد و نظایر این‌ها که کم‌شمار هم نیستند در این موارد به تخصص نگارنده مقاله و زمینه فعالیتش مراجعه می‌گردید و اگر این مهم مجهول می‌ماند به بخش قالب مطلب و دیگر نشانه‌ها توجه شد که طبعاً در این شرایط نقش فهرست‌نگار در تمیز دادن موضوع و احاطه‌اش به مداخل موجود در فهرست تأثیر به‌سزایی در موضوع‌بندی خواهد داشت. در معرفی نام‌های اشخاص، در بیشتر مواضع، فهرست‌های نام‌های اشهر به کار رفته در کتابخانه مرکز، مورد نظر قرار گرفته‌اند که گاهی با آنچه که

در جلدهای پسین فهرست مقاله‌ها به کار گرفته شده متفاوت است که این مورد عمومیت ندارد و تعدادی از نام‌ها همان است که در پایگاه رایانه‌ی مربوطه حفظ شده است.

مطالب مربوط به کشورهای افغانستان، تاجیکستان و... اکثر زیر مدخل کشور مورد بحث قرار گرفته‌اند و از تقسیم‌بندی ریز موضوعی و پراکندگی موضوع‌های مربوط به این کشورها پرهیز شده است. تلاش بسیار گردید تا فهرست مقاله‌ها صحیح و کارآمد در دسترس خواهان قرار گیرد اما علی چند علاوه بر آن که شمرده شد مانع این خواسته شد هر چند در تقابل با حجم چشم‌گیر اثر قابل اغماض است اما تذکر چند مورد دیگر را لازم می‌داند. نخست عدم قابلیت لازم نرم‌افزار به کار گرفته شده مثلاً در موضوع الفبایی مرتب کردن، الفبای عربی را بر فارسی ترجیح داده است چون ترتیب ه. و. ی (عربی) به جای و. ه. ی، دیگر تقدم همزه روی حروف «الف، و ی» که هدف این بود که همزه روی پایه «الف» و «و» و «ی» در ترتیب الفبایی خوانده نشود. دیگر علامت تشدید روی حروف که گاهی در نظام الفبایی تأثیر گذاشته است. حضور کاربران متعدد با سلیقه‌های متفاوت در کاربرد نرم افزار به ویژه در نام‌ها ترکیبی ماشین شده که گاه فاصله دار زده شده‌اند و گاهی نیز چسبانیده‌اند که همین امر موجب فاصله در نام‌های یک شکل و نزدیک به هم شده است که تا آنجا که دقت اجازه داد به اصلاح آن‌ها کوشیده‌ایم با این احوال هنوز احتمال خطا دور از ذهن نیست و از خوانندگان محترم انتظار داریم تا با تذکرات به جای خود یارای ما باشند. شایان توجه که بسیاری از این دست مشکلات با درایت خانم بادافراس در مراحل مختلف پیشرفت کار اصلاح شده و آنها که مانده است دور از توانایی ایشان و فراهم آورندگان فهرست بوده است. در نمایه‌ها نیز مشکلات الفبایی و چیدمان آن‌ها بسیار بود گاه حرف به حرف تنظیم شده بود و گاهی کلمه به کلمه که آن‌ها نیز اصلاح و مرتب شدند و امید که افتادگی یا دور از چشم صورت نگرفته باشد. در پایان از همکار محترم خانم میترا حسنی که چند مجموعه را در شروع کار فهرست‌برداری کردند قدردانی می‌شود.

جناب آقا محمد تقی میرزا میرزا محمد علی خان قزوینی

آقا مصعب است عین عبد صفت قدرت رعایات کم انتاریت

دلان در خدمت که هرگز از قدرت معانیست مجزبه حال بدونه نام جز آنکه کلمه ای که
هم انتاریت و موجب فراموشی نماید.

اینکه میرزا محمد تقی میرزا که در تمام کاتبان (عبد مستقیم) در خدمت است

عاجز فرزند (عبد مستقیم) هم نتوانست محبوبه حاصل نماید که اینم شده است منتظر است

عاقبت که در آنی این کار را در دست اهمیت آنرا آن وقت است و اگر در خدمت

بمعتمد احوال قدرت معانیست به هیچ کار که عین تقسیم نمود ما معتمد بصورت مستقر قدرت بود
و تمام نمود مشغول شد فراموش کرد که در خدمت و در ساعات غیر اداری هم در خدمت

یک جمله با که میرزا محمد تقی میرزا است

با نامید جناب عالی گروه را معتمد بود عین دعوت می کرد که سرچشمه

بمعتمد کار و در خدمت مجرب کار را آورده دهند

تجدید کار و عاقبت در خدمت معتمد که در خدمت معتمد در خدمت معتمد معتمد معتمد

که با کار که در این است با این معتمد معتمد معتمد معتمد معتمد معتمد

که تاجه افتخار می کند